

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 19-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100.
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Poklon Nemčije Jugoslaviji.

Nemška prestolnica je kneza-namestnika Pavla in kneginjo veličastno sprejela.

Prihod v Berlin.

Ves teden stoji v znamenju visokega obiska iz Jugoslavije. Ves nemški tisk tekmuje s poročili o sprejemih ter priobčuje razne članke o Jugoslaviji, pisane z velikim spoštovanjem do države-sosedje. Sprejemne manifestacije v Berlinu so dosegle sijaj, ki je vzbudil pozornost tudi vsega inozemstva.

Na dan prihoda knežjega para v Berlin se je vse mesto zavilo v nemške in jugoslovanske zastave. Mladina organizacije „Hitlerjugend“ je bila šole prosta ter je zavzemala določena mesta. Kolodvor je bil poln zelenja, zastav in drugih okraskov, mogočni žarometi so razsvetljevali sicer mračni prostor, na častni tribuni se je zbrala vsa nemška vlada s kanclerjem Hitlerjem in maršalom Göringom na čelu. Ob prihodu dvornega vlaka zaori pozdrav tisočere množice, kancler pa prisrčno stisne roko predstavniku Jugoslavije ter kneginji Olgi, nato maršal Göring in njegova žena, nakar predstavi maršal knezu vse člane vlade. Godbe igrajo medtem jugoslovansko in nemško himno. Po obhodu častne čete se knežji par s spremstvom odpelje v grad Bellevue, ki je prav v ta namen okrašen in pripravljen. V natrpanem špalirju prireja množica kneževski dvojici viharne manifestacije.

Zdravice na slavnostni večerji.

Drugega dne izmenjata kancler Hitler in knez Pavel obiska, zvečer pa se vrši od kanclerja prirejena slavnostna večerja.

Kancler Hitler po dobrodošlici visokim gostom poudari, da nemško prijateljstvo do jugoslovanskega ljudstva nikakor ni slučajno, marveč je bilo utrjeno za časa svetovne vojne, ko se je nemški vojak naučil spoštovati svojega junaškega nasprotnika. „To spoštovanje dobiva sedaj svojo vrednost v splošnih političnih, gospodarskih in kulturnih koristih. Po zgodovinskih dogodkih smo postali sosedje in dobili skupne meje, postavljene za vedno, zato bo zaupanje med Nemčijo in Jugoslavijo zagotovilo ne samo trajnega miru med našima dvema ljudstvom in državama, marveč bo postalo tudi temelj pomirjenja za vznemirjeni kontinent. Vaše kr. Visočanstvo bo za časa svojega kratkega obiska v Nemčiji dobilo jasno sliko o sestavni, delovni in mirni volji nemškega naroda, ki si hoče ohraniti samo svoj obstanek in svoje naravne pravice ter z neumornim delom grevarni boječnosti nasproti. Z iskrenimi simpatijami spremljata Nemčija in njena vlada pot Jugoslavije k napredku. Vaše delo spremljajo moje najboljše želje in najboljše želje nemškega naroda“.

Knez-namestnik se je v odzdravu zahvalil za dokaze iskrenega in toplega gostoljubja ter nadaljeval: „Jugoslovansko ljudstvo je v pretekli dobi vedelo ceniti vse dragocene lastnosti nemškega naroda, ki so dovedle do njegovega zedinjenja in do velikega razvoja njegovega duha in njegove kulture. V lastnih naporih za zedinjenje in ustvarjanje svoje kulture je naletelo pri nemškem narodu na diven primer narodne discipline, reda, dela in vere v uspeh. Odnosa med Nemčijo in Jugoslavijo so že leta končnoveljno določeni. Gospodarska izpopolnitev obeh držav bistveno prispeva k njunem pri-

jateljstvu. Z obiskom manifestiram voljo jugoslovanskega ljudstva, da z nemškim narodom živi in skupno dela v mirnem in prijateljskem ozračju. Zato se zelo veselim ponovnega slovesnega zagotovila, da hoče nemški rajh ohraniti in okrepiti prijateljsko sodelovanje z Jugoslavijo ter se ozirati na njegovo svobodo, njegovo neodvisnost in na skupne meje. Tako se bodo vezi med Nemčijo in Jugoslavijo še utrjevale ter bosta obe državi prispevali svoj delež k miru v Evropi.“

Vojaška parada v Berlinu.

Bivanje jugoslovanskih dostojanstvenikov v Berlinu je doseglo višek počastitve po ogromni paradi nemške vojske. Knez je ob navzočnosti mnogih državnikov ter vodilnih vojaških in drugih osebnosti položil venec na spomenik v svetovni vojni padlim vojakom. Zatem je sledila dveurna vojaška parada.

Kancler Hitler in knez-namestnik sta zavzela častni mesti na veliki tribuni, ki je bila natrpna najodličnejših gostov. Na čelu vojaške parade so bili letalci: vojaška letala, bombniki in lovski letala, ki so letela zelo nizko. Na čelu vojaškega sprevođa je korakala godba, za njo je prišla pehota, potem mornarji, letalci s padali, protiletalski oddelki, motorizirani oddelki in lafete s topovi. Sledile so strojnice, metalci granat, oklopni avtomobili težke artiljerije, spet pešci, konjenica i. dr. Parado so zaključevali avtomobili z motornimi čolni, poročevalske službe s premičnimi radio-postajami in končno lahki ter težki tanki. — Prisotni so vojake prisrčno pozdravljali.

Knežji par na grobu kralja Friderika.

V soboto je visokega gosta pozdravil berlinski župan ter mu predložil v podpis zlato knjigo nemške prestolnice. Nato sta se knez-namestnik in kneginja odpeljala v večjem spremstvu jugoslovanskih in nemških osebnosti v Potsdamsko garnizijsko cerkev, kjer so prihod visokih gostov pozdravile znamenite orgle slavnega komponista Bacha. Na grob slavnega kralja in vojskovodje Friderika Velikega je knez Pavel položil velik lovorjev venec s travkovi v jugoslovanskih barvah. Nato so si gostje ogledali zgodovinske znamenitosti te cerkve.

Poset letalcem.

Obisku Potsdamske cerkve so sledili poseti pri propagandnem ministru dr. Goebbelsu in zunanjem ministru v. Ribbentropu. V nedeljo je povabil kneza-namestnika in kneginjo Olgo maršal Göring, da si ogledata letališče v Döberitz-u in letalsko vojaško akademijo v Gatow-u. Letalci so predvajali več drznih poletov, med njimi se je odlikovala eskadra Richthofen.

Odmevi v Nemčiji, Jugoslaviji in drugod.

Nemški listi so o obisku kneza-namestnika in kneginje Olge obširno poročali in so njihova poročila vzbujala mnogo zanimanje. Tudi Jugoslavlani so v svojem tisku lahko sledili vsem posameznim točkam obiska svojega državnega predstavništva. Veličastni potek bivanja visokih jugoslovanskih gostov v Nemčiji je odmeval seve tudi v inozemstvu. Angleški in francoski listi poudarjajo, da je bil jugoslovanski knez-namestnik v Nemčiji in posebno v nemški prestolnici sprejet kot pred njim le redki inozemski gost.

Državni tiskovni vodja 'dr. Dietrich.

Pozdravne besede jugoslovanskim časnikarjem.

Povodom obiska kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Berlinu je dr. tiskovni vodja dr. Dietrich povabil jugoslovanske časnikarje, katere je vodil jugoslovanski tiskovni šef dr. Lukovič. Dr. Dietrich je v svojem nagovoru povedal tudi te misli: „Časnikarstvo je opora politike. Časnikarji so nekaki politični inženjerji. Pota usmerjajo, da povežejo narode. Mostove gradijo, preko katerih zamore voziti vlak političnega prijateljstva. Iz tega duha je bila pred leti med Jugoslavijo in Nemčijo sklenjen medsebojni sporazum. Njegove posledice so kar najbolj ugodne. Možje peresa, ki so dobre volje, hočejo služiti ponosni nadi, da bi se tisk vseh dežela zavedal svoje, narode povezujoče moči, da bi izgrajeval politiko in pripravljal mir med narodi.“

V odzdravu je dr. Lukovič navajal kanclerjevo besedo spoštovanja, ki navdaja nemške vojake napram hramu jugoslovanskemu narodu; to spoštovanje, danes deli ves nemški narod. „Neizmerno veliko zamore tisk doprinesti h pomirjenju sveta, nemški in jugoslovanski tisk naj še naprej doprinaša svoj delež k nemško-jugoslovanskemu prijateljstvu“.

Manjšina — vez med državami.

Ljubljanski dnevnik h potovanju kneza-namestnika.

Ljubljansko „Jutro“ je zapisalo v uvodniku, razmotrivajočem o velikem pomenu potovanja kneza-namestnika Pavla v Nemčijo, tudi to:

„Kakor z Italijo tako nas tudi z Nemčijo ne vežejo samo sosedstvo, gospodarski, kulturni in politični interesi. Danes živi v mejah velikega rajha narodna manjšina našega rodu, ki je svojo narodno samozavest in svojo ljubezen do lastnega jezika in samobitnega kulturnega napredka brezpogojno lojalno povezala z zvestobo napram državi velikega nemškega naroda. Kakor je Jugoslavija pravična napram svoji nemški manjšini, od katere terja lojalnost napram našemu narodu in zvestobo napram njegovi državi, tako je občutek našega slovenskega elementa v Nemčiji, da živi in se razvija pod režimom pravičnosti, še posebno intimna in delikatna spojka med obema prijateljskima državama. Berlinski razgovori, ki se bodo tikali mnogih stvarnih činjenic v odnošajih obeh držav, sigurno ne bodo prezrli tega psihološkega momenta. Saj vemo, kako fin občutek ima baš nemški narodni socializem za ideološke plati narodnega vprašanja“.

Rusija ostaja neizprosna.

Anglija in Francija sta Rusiji predložili načrt vojaške trozveze. Ti predlogu je odgovarjal sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov. Dejal je, da angleški predlogi še niso zadostni in mora Anglija dati še močnejša obvezna zagotovila, da pride Rusiji v vsakem primeru na pomoč, ako bi morala Rusija pomagati kateri koli tretji državi. Predvsem hoče Rusija od Anglije zagotovilo, da ji bo pomagala, če bo branila baltske države (Estonijo, Letonijo i. dr.). Molotov je naglasil, da Rusije ne pojde za drugo državo po kostanj v ogenj, marveč želi zvezo, ki bo za vse pogodbenike enako obvezna. — Pogajanja se sedaj nadaljujejo.

Povratek španskih prostovoljcev

Minuli teden so se vrnili iz Španije nemški in italijanski prostovoljci. Italijanov je bilo 20.000, Nemcev 6000, med slednjimi so bili pretežno častniki in drugi vojaški strokovnjaki. Nemške prostovoljce je v Hannoverju sprejel maršal Göring ter se jim v imenu vlade zahvalil za njihovo delo. Z nemškimi vojniki so dospeli v državo tudi španski častniki, da si ogledajo ustroj narodno-socialističnega dela in življenja.

Ze druga podmorska nesreča. Komaj so Amerikanci preboleli izgubo polovice posadke svoje podmornice „Squalus-a“, že je zadela Angleže še bridkejša nesreča. Angleška podmornica „Thetis“ je s posadko 101 mož ostala na morskem dnu. Rešili so z največjim naporom komaj 6 mož, od katerih so trije umrli. Vsi ostali so se zadušili na dnu morja.

Albanija ima novo ustavo. Izdelala ji jo je Italija. Kralj Viktor Emanuel III. nosi odslej tudi naslov kralja Albanije. Državni jezik je albanski. Zakone daje kralj skupaj z vrhovno fašistično zvezo, njemu pripada tudi vsa izvršilna oblast. Veroizpoved Albancev je svobodna, sodna oblast neodvisna. Diplomatsko službo Albanije upravlja odslej italijanski zunanji minister.

Jugoslovanski knez-namestnik Pavel ob prihodu v Italijo.

Zander-V.

Teden v besedi.

Madžarska je izvedla prve tajne volitve v državni zbor. Ogromno večino je dobila vladna stranka, namreč 166 poslancev in z njimi dvetretjinsko večino, najmočnejša opozicijska stranka pa je skupina „suličastih križev“ s 25 mandati. Vse male stranke so bile zdrobljene.

Bolgarski min. predsednik je izjavil, da zahteva Bolgarija za sporazum z Rumunijo od Bolgarov poseljeno Dobrudžo.

Med Nemčijo in Jugoslavijo se je blagovni promet potrojil. Kmetijske pridelke Jugoslavije plačuje Nemčija z industrijskimi izdelki.

V Rumuniji so imeli minuli teden volitve v poslansko zbornico. Zmagala je z ogromno večino vladna stranka.

Turški zunanji minister se je najavil v Moskvi, kjer se bo razgovarjal o sodelovanju Turčije in Rusije.

Jugoslovanski trgovinski minister Tomič je posetil Pariz in nato London.

Nemčija in Danska sta podpisali nenapadalno pogodbo.

Francoski socialisti so se odločili, da ne bodo sodelovali s komunisti.

Češki fašisti so postali nekam nemirni in je proti njim nastopila nemška policija.

Ladja, natrana z begunci-Židi, križari po Atlantskem oceanu in svojega tovora ne more odpraviti, ker se ga branijo vse obmorske dežele.

Madžarski zunanji minister Czaky je v volilnem govoru naglasil, da se madžarski Nemci z rovarjenjem ne bodo prikupili ne Madžarski in tudi ne Nemčiji, kateri je madžarsko prijateljstvo zelo dragoceno.

Belgijski kralj je povabil angleško kraljevsko dvojico, naj poseti Belgijo in vrne svoječasni njegov obisk.

Bolgarija bo vstopila v Balkansko zvezo, tako napovedujejo neki inozemski listi.

Anglija in Kitajska sta sklenili novo trgovinsko pogodbo, ki uvaja prednost kitajskega blaga na Angleškem.

Nemški notranji minister je posetil Budimpešto, kjer se bo mudil teden dni.

Palestinski Židi uprizarjajo bombne atentate proti Arabcem.

Deževje minulih dni je v Jugoslaviji in Italiji povzročilo ogromne poplave. V Italiji je sprana zemlja pokopala celo vas, zasula ceste ter podirala električni vod.

Z Estonsko je Nemčija sklenila nenapadalno pogodbo.

Bivši albanski kralj Zogu se z družino nahaja v Franciji, kjer se bo dalje časa mudil.

Sovjetski maršal Vorošilov je svoj prihod v London baje odpovedal.

Iz naše države

Kanclerjev odgovor Angliji.

5. junija je v Kasslu zborovala nar. soc. vojaška zveza. Govoril je kancler Hitler in dejal med drugim: „Nobeden naših zapadnih nasprotnikov nima pravice, da bi se smatral za boljšega, kakor smo mi. Nikakor ne trpim pod občutkom manjvrednosti. Leta svetovne vojne so mi dala miroljubnost, vendar bom kot vojak branil nemške pravice. Nobene grožnje od katere koli strani mi ne imponirajo. Interesov države in nemškega naroda ne bomo več prezrli, kot so jih prezrli pred letom 1914. Če je Anglija ostala pri svojem starem obkroževanju, nemška obrambna politika se je sedaj temeljito spremenila. Države ne vodi več v vojaško uniformo preoblečen civilist, kot je to bil Bethmann-Hollweg, marveč vojak, ki je včasih oblečen tudi v civilno obleko. Kdorkoli ima opraviti z državnim vodstvom, mora biti mož in vojak hkrati. Politika mora imeti en sam cilj, da vzgoji ves narod v vojaškem smislu. Kajti ni slučaj, da se je narodni socializem rodil v vojni.“ Strumna kanclerjeva izvajanja so vzeli vojaki z viharnim odobravanjem na znanje.

„S povečano proizvodnjo proti obkroževanju“!

V Lipskem je minister za prehrano Darré otvoril 5. kmetijsko razstavo. V otvoritvenem govoru je predložil številke o povečanju kmetijske proizvodnje, poudaril potrebo pridelovanja krušnega žita, masti in oljnatih rastlin kot najvažnejše naloge kmetijskega gospodarstva, s katerimi bo Nemčija odgovarjala na gospodarsko obkroževanje zapada.

Svarilo Čehom.

V Budjejevicah je govoril drž. tajnik Frank. Dejal je, da zamore češki narod živeti in uspevati samo, če se politično, kulturno in gospodarsko priredi nemškemu življenju. „Češki narod mora najti svoje poslanstvo, opustiti nade na spremembo ter sodelovati z Nemci. Češka vlada ima dolžnost, da svoj narod primerno pouči in vzgoji.“

Obramba pred zračnimi napadi.

Izšla je odredba, po kateri mora vsak hišni posestnik pripraviti vse za obrambo pred zračnimi napadi potrebne predmete. Z obrambo poverjene osebe si morajo same oskrbeti opremo, predvsem plinsko masko. Za zatemnitve mora biti v vsakem času vse potrebno pripravljeno.

Kmetijsko nezgodno zavarovanje

je bilo razširjeno na vso družino z gospodarjem in družinskimi člani vred. V te svrhe je bila v Gradcu ustanovljena kmetijska poklicna zadruga Südmark, ki bo razširjeno zavarovanje izvedla. Najnižja premija bo znašala 2 marki, izračunavala se pa kot 30 odstotna doklada na zemljiški davek. Plačeval jo bo obvezno gospodar. O podrobnostih bomo še poročali.

Še kaj: Na Dunaju se je pričel gledališki teden. — Povodom bivanja kneznamestnika Pavla v Berlinu je berlinska pošta uporabljala poseben žig z jugoslovanskim grbom. — V Avstriji je trenutno 20.000 članov obvezne delovne službe.

Vesti iz Jugoslavije

Zborovanje slovenskih delavcev.

V Ljubljani so se minulo nedeljo slovenski delavci na svojem prvem taboru zbrali.

Kot govorniki so nastopili predsednik vlade Cvetkovič, predsednik senata dr. Korošec in minister Krek. Dr. Korošec se je v svojem govoru dotaknil poseta kneza namestnika v Berlinu ter dejal: „Zadovoljni smo z izjavami obeh voditeljev, radujemo se jih iz vsega srca. Kakor smo pričakovali, je velika Nemčija sijajno sprejela našega kneza namestnika in kneginjo. Vsceno čutimo potrebo, da zadovoljnost in veselje nad tem pričakovanim dejstvom izjavljamo pred vsem svetom.“ V zvezi z notranjo politiko je dejal o dr. Mačku, voditelju Hrvatov: „Dr. Maček ni samo dober Hrvat, marveč tudi dober Slovan. Slo-

vansko časopisje in mišljenje mu je sveto, Slovenci in Srbi so mu najbližji bratje, zato bo prišlo do sporazuma.“ Predsednik vlade Cvetkovič je navedel socialno delo, ki ga vrši vlada, ter pomen državne delavske organizacije, ki je njegovo delo.

V Skoplju

je govoril predsednik vlade Cvetkovič. Poudaril je važnost južne Srbije ter obljubil, da bo vlada posvečala tudi temu državnemu predelu, ki je med najlepšimi, svojo polno pozornost, da bo tudi Skoplje kot osrčje južne Srbije zadobilo ugled, ki mu gre.

Od 25. do 30. julija

bo v Ljubljani kongres Kristusa Kralja. Prijavilo se je nad 13.000 inozemskih udeležencev in vseh ev-

Dodlistek

Vajansky

Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(20. nadaljevanje.)

Bolečina in osramočenost je prešla, naenkrat je začutila devojka sladkost v vseh udih. Za krasnimi zvoki ji je letela duša, mrla, plesala, vznášala se v višave in se grudila v prepade. Tako čuti morebiti popek na roži, ko pričinja prodirati stiskajočo ga zelena lupino, tako čuti zemlja, ko ji padajo na grudi prvi topli žarki spomladanskega solnca. Dvojno je dehtela lipa pod svežim dežjem. Flavta je obmolknila. Ela je prosto razširila svoje prsi in dihala vase sveži zrak.

Zaškripalo je na pesku pod oknom. Mraz je prešinil dekle po vseh udih. Strah jo je bilo — že je hotela zapreti okno, ko je tik pod njim zazrla moško postavo.

„Kdo je?“ se ji je utrgalo iz ust. Kaj neki ji je vtilo toliko poguma? Gotovo strastni poljubi, ki jih je zaman s predpasnikom otirala s koralnih ust.

„Dober prijatelj,“ se je oglašil neznanec. „Zahotelo se mi je povonjati duh vaših lip.“

Ela je spoznala Dušanov glas. Utripanje njenega srca se je pomirilo, nagnila se je skozi okno.

„Kako nil stražnik! Ali ste me prestrašili!“

„Stara navada me je privedla sem. Zadržali so me opravki in tako sem hotel videti vsaj dom, kjer bivate.“

Ela je naenkrat razumela Dušanove besede.

Bilo ji je jasno vse, česar si poprej ni znala obrazložiti; kar se ji je videlo na Dušanu smešnega — je namah prestalo biti smešno.

„Gospod Dušan,“ je rekla tiho, „vi ljubite Adelo, mučite se, trpite! Kako rada bi vam pomagala!“ Tako resno Dušan še ni slišal govoriti Ele.

„Da, gospodična Ela,“ je rekel in pristopil k oknu. „Dajte mi svojo dobro nežno roko!“ Dušan je poljubil Eli roko. „Bolečine prenašam, Ela, ki jih vi še umeti ne morete. Kolikokrat sem blodil tako ponoči krog vašega doma, kolikokrat sem prisegal, da drug dan povem vaši sestri, kaj me muči, kaj me dela nesrečnega. A pred njenim tihim pogledom je izginila moja smelost. Vi ste prva, ki čujete moje priznanje. Ona je tako mrzla, stroga, nepristopna!“

„Adela je plemenita, čista duša,“ je vzkliknila ognjevito Ela, „nezmožna

nikakega pogreška, nicesar slabega. Kako srečna je moja sestra!“ In tu so se Eli vtille solze iz oči. Čutila se je nesrečno, izgubljeno, padlo. Tako sladko bi bilo, izpovedati se pred čistim, plemenitim možem, ki ga je smatrala skoro za očeta. Njen lastni oče ji je bil dalek. On se je le malo brigal za duševno vzgojo svojih hčera. Mati, ki ji je mladost tekla v ozkih, zakotnih razmerah, je bila dobra, srčna mati, a drugače vsa vezana na dom in njegove brige, zaočala in vsakdanja. Tetina gorjupa, kritična priroda jo je plašila.

Že je prekipevalo Eli polno srce, že so pričele ustnice šepetati. Na licu jo je zabolelo. Ustna so jo pekla.

„Vem, da so vaši roditelji naklonjeni Bauru,“ je dejal zopet Dušan in snel klobuk. Droben dež mu je padal na glavo in na obraz. „Adela je že napol nevesta Hermanova. Jaz sem se sprizajnil s to mislijo, neštetokrat sem že občutil bolečino večne izgube. Ampak še ena bol me grize in mi ne da pokoja! Ali Bauer ljubi vašo sestro? Ali je sposoben, oceniti nje čisto dušo? Ali ona zares čuti naklonjenost do njega? Gospodična Ela — vi to gotovo veste! Pomirite me, povejte mi, kaj veste o Hermanovih namerah z Adelo? Hvaležen vam bom, Ela, pomirili me boste. Samo resnico, samo čisto resnico! Najsi

ropskih držav pa tudi iz Amerike, Afrike, Palestine, Azije, Indije in Avstralije. Oskrbo stanovanj in prehrane za ogromno število je prevzel „Putnik“. Posebno številni bodo Hrvati, ki pridejo v Ljubljano pod vodstvom svojega nadškofa Alojzija Stepinaca.

V Celju in Ljubljani

so praznovali zadnjo nedeljo v maju 20 letnico koroških bojev. V Celju so se koroški borci posebno spominjali poročnika Malgaja ter izročili njegovo zastavo celjskemu poljku z besedami: „Sveta nam je bila ta zastava, pod katero smo se borili. Sveta posebno zato, ker je poškrabljena s krvjo naših bratov. Pod njo so se borili Malgaj, Puncer in drugi, zato naj bi bila vodnica še drugim“. Proslava se je zaključila z vojaškim defilejem. — Ljubljana je proslavila 20 letnico predora Triglavskega polka pri Kotljah.

Še kaj: V nogometu so Italijani porazili Jugoslovane z 2 proti 1. — Na Korošici se je smrtno ponesrečil dijak Hardi Simonič. — V Ljubljani je nenadno umrl tajnik banovinske JRZ č. g. Matej Tomazin. Nad dve leti je služboval kot kaplan tudi v Dobrli vesi ter si pridobil naklonjenost vseh faranov. Rajni je bil nenavadno delaven. Bodi mu večni mir! — Ljubljanski velesojem je zbog ugodnega vremena dobro obiskan in vzbuja vsled pestre razstave mnogo pozornost. — V juniju se vrši v vsej Sloveniji protituberkulozni teden s predavanji in zbiranjem.

Slovenec — časten naslov!

Pred leti se je neko ameriško žensko združenje ukvarjalo s problemom, če bi ne bilo pametno, da bi zakonski možje svojim družicam za njihov veliki trud dovoljevali mesečno plačo, ki naj bi tvorila določen del njihovega zaslužka. Pa se v razgovoru, ki je moral biti gotovo prav živahen, nenadno pojavi čudno vprašanje: kaj naj dobijo potem matere za svoje materinstvo, za težke ure porodov, za nego dojenčkov in vzgojo otročičkov? Kako naj se materinstvo izrazi v denarni vrednosti? Ob čudnem vprašanju je zborovanje končalo v očitni zadregi, točka ženinega in materinega zaslužka v družini je bila nato črtana z dnevnega reda.

V taisti zadregi bi bil, kdor bi hotel vrednoto narodne zavesti izraziti z denarjem. Zdrava pamet pravi, da je narodna zavednost vrednota značaja in duševnosti. Vsi denarni zakladi sveta ne morejo odtehtati njene cene. Narodnost je kot naprimer vernost svet duha in duše. V razsodnem človeku se upira zdravi čut, da bi vzvišeni svet

je grenka kakor volčja jagoda, črna in usodna!“

Glas Evgenov je zvenel žalostno, Eli se je stisnilo srce od sočutja.

„Adela me ima še zmirom za otroka, nikoli ne govori z mano o resnih rečeh. Ako pričnem resno, se molče zasmeye in ozre sočutno name. In tako mi ostane vse tajno. Tetka vam je zelo naklonjena. Opazila sem, da je skušala nekajkrat osmešiti Baura v navzočnosti Adeli. Vas zmirom hvali, mogoče ve ona več o Adeli. Veliko pa bi komaj vedela. Adela je nepristopna, oče ji pravi, „ledena gospodična“.

„In kaj pravi ona na to?“

„Stara gospodična sem, pravi. Sploh jo je često lahko slišati, ko govori, da je stara — in to že dolgo časa, čeprav ji bo ob sv. Ani šele dvajset let.“

„Elenka, ker naju je naključje na tak način pripeljalo vkup, bi vas rad nekaj zaprosil. Povejte svoji sestri, o čemer sva danes govorila.“

„Tetki povem.“

„Zakaj ne nji?“

Ela se je zamislila.

(Dalje sledi.)

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

duševnosti poniževal in blatil z zemljskim prahom. Vest bi se vzbudila s svarilom: danes bi prodal za denar svojo narodnost, jutri bi ponujal za drobiž svojo vernost, pojutrišnjem bi odvrzel lastno življenje kot prazen nič. Goljufati bi hotel druge, najbolj bi o-goljufal sebe. Čemur se upira zdrava pamet in protivi poštna vest, to zmoreta zloba in neumnost. Na svetu se prečesto dogaja, da se narodna zavednost kupuje in prodaja za denar! Redka je medicina protj zlobi, proti nerazsodnosti pa se uspešno bori odkrita, jasna beseda.

Kaj nam daje naša slovenska narodnost?

Naša država hoče zvestih državljanov. Državo naj bi krepile mnogoštevilne, zdrave družine. Državljan naj niso lenuhi, ki se preživljajo od truda drugih. Svoja gospodarstva naj bi upravljali solidno in intenzivno. Mladi možje naj bi v vojaški službi doprinesli k varnosti države. To in še več razume država pod besedo državljanska zvestoba. — Poglej naokoli po deželi in vaseh! Je li mar samo slučaj, da so zavodne slovenske družine zdrave, mnogoštevilne, da so slovenski gospodarji mojstri pluga in slovenski delavci mojstri krampa in lopate, da so slovenska posestva razmerno najmanj obremenjena in intenzivno zastavljena, da so slovenski fantje krepki, čvrsti vojaki? En sam korak je od narodne zvestobe do državljanske lojalnosti. Kdor ceni narodno družino, bo cenil tudi državno družino. Dober Slovenec svoje države ne bo izdajal.

Slovenska narodna zavest te učenjuje v dvamilijonski slovenski narod, po katerem si član velikega in mladega evropskega plemena Slovanov. Daje ti pravo na dvatisočletno slovensko zgodovino, po kateri si v krvnem in duševnem sorodstvu z davnimi slovenskimi vojvodi, kmeti-svobodnjaki, branilci domače zemlje pred krvoločnim Turkom in zaščitniki kmečkega dostojanstva v časih gosposkega nasilja. Učenjuje te v duševno občestvo z velikani slovenskega duha. Slovenska knjiga je tvoja knjiga, slovenska pesem tvoja pesem, slovenska umetnina tvoja umetnina. Slovenska beseda je posoda tvoje molitve in srednica tvoje kulturne in npravne rasti. Krvna in duševna sorodnost te veže z mladimi slovanskimi narodi, katerih število bo v desetletjih doseglo polovico evropskega števila. Že danes dobiva beseda „Slovan“ nek do-slej še nepoznan, blagoglasen prizvok, ki ga razodene dogledna bodočnost v vsej njegovi silni vsebini. Vse to in še več je tvoj duševni zaklad, ki ti ga posreduje slovenska narodna zavednost.

V človečanski družini si kot Slovan učenjen v prvo vrsto. Čudoviti zakon ravnotežja v Evropi in na svetu se vedno spet najavlja tako, da vodi družino narodov širokogrudnejši, oni s širšim konceptom. Evropo vodi, kdor služi evropskim interesom in koristim. Svet vodi, kdor je zajel vso človečansko družino. Slovincu spoštovanje drugih narodov nikakor ni težko, le prerada se ta neoporečena slovenska vrlina prelevi celo v slabost, da slovenski človek ob spoštovanju sosedu pozabi lastno dostojanstvo. A samo posamezniki v narodu morejo grešiti, narodni voditelji se morejo motiti in narodni razvoj morda zavirati, narodne rasti pa ne more ustaviti nihče na svetu.

Še kot božji otrok ne moreš zatajiti svojega slovenstva. Korenine narodnosti so v najglobljih globinah duše, narodna zavednost pa izraz božje in naravne zapovedi ljubezni. Ali je mar slučaj, da so narodni renegati vobče najredkejši v duhovniških vrstah, čeprav jim je njihov poklic v nadnarodnem?

Slovenska narodnost je torej vredna žrtev, če treba, velikih žrtev. Če tako zahteva čas ter njegove prilike, moramo biti junaki slovenske narodne družine, odločni, pripravljeni za vsako trpljenje in za vsako žrtev na oltarju narodne zvestobe. Kjerkoli stojiš na naši zemlji kot Slovenec, pobornik si dejavne državljanske zvestobe, član si mladega, zdravega naroda in plemena, junak si človečanske kulture. Tvoje ime ti bodi časten naslov!

Čirom naše zemlje

Lazarjevi materi v spomin.

V aprilu je Lazarjeva družina na Vinarah pri Št. Vidu izgubila svojo preblago staro mater. Rajna je bila vzor slovenske matere-mučenica in naj so ji posvečene naslednje vrstice.

Lazarjeva mati je bila nas vseh mati, prava duhovna mati vseh študentov šentvidske župnije pred vojno. — Ko je leta 1909 dala svojega sina Marka v Marijanišče in v celovško gimnazijo, so tej nameri nasprotovali premnogi znan-ci. Pa zmagala je ona in mladi Marko je postal dijak, v katerem so vsi mladi šentvidski dijaki videli svoj vzor. Neka-ga dne je mama dejala še meni: „Pepi, tudi ti boš šel, sem mamó že pripravila“. Široko sem jo pogledal. Spet je zmagala. Šli smo!

Vrsta dijakov nas je bila iz Št. Vida: Polcer, Vajcer, Wutej in še drugi. Pri Lazarju je bil naš drugi dom. Mama je imela za vsakega izmed nas lepo, vsposobno besedo in tudi „kofeja“ in klobaso. Meni je vedno rekla: „Za tebe imam vedno kaj, ker si tako vesel fant in rad v cerkev hodiš.“

Res je zlata mama tudi nekaj imela, dasi je živela kot vdova na zelo obširnem posestvu v težkih gospodarskih prilikah ter garala noč in dan. Za vse je skrbelo, vse je videla in vse je vedela. Mnogo je mislila in še več je čitala. Neomajno zvesta je bila sveti veri in slovenskemu jeziku. Pravila je: „Saj slovenski „žberjemo“, beremo, pojemo in še kregamo se slovenski, pa silijo ljudje za Nemci!“ Silno mnogo je s svojo družino vred trpela. Prva je vstajala, zadnja odhajala počivat. Včasih sem jo našel vso zgarano, pa sem se sklonil k njej in ji spoštljivo prožil roko, najraje pa bi njeno delavno, vso žuljavo roko objel in poljubil. Pozneje sem se kot mladenič in mož vračal mimo Lazarja. Kako me je vedno vlelo k mami, kakor magnet je bila zame in še za mnoge druge prelepa domačija s predobro mamico.

Lani sem svojo veliko dobrotnico videl zadnjič. Sedela je v naslonjaču vsa bolna, stara in skrušena. Da bi videli, kako ji je zasijalo oko, ko sem stopil do nje. Kje sem, kako mi gre, koliko je učitelj in otrok na šoli, o vsem je spraševala vsa vesela, da me spet vidi. Videl sem, kako je zbirala okoli sebe svoje čedne vnuke, jih božala in učila. Četudi obnemoglo jo je še vedno skrbelo delo, vsa je bila navezana na rodno grudo, vsa je bila naša mehka, bogata in vztrajna slovenska duša.

Ni je več! Da bi bila živela še, še...! V duhu se ti klanjam, vzorna mati. Mnogokrat mi splava spomin na šentvidsko pokopališče. V počitnicah pridem, poklekнем ob tvoj grob in pomolim. Tudi spominčič ti prinesem, da bodo cvetele v tvoj večni spomin. Lazarjevim pa izrekam ob prebridki izgubi svoje iskreno sožalje. Lazarjevi mami slava!

Križman Jože,

šolski upravitelj, Jugoslavija.

Bilo srečno! Dve poroki beležimo izza majnika. Vrli čevljarški mojster Koren Jože, pd. Muzkov iz Št. Petra v Rožu, si je izbral za družico Ivanka Knez, pd. Motazevo v Št. Jakobu. Po cerkveni poroki se je ženitovanjska družbica zbrala na nevestinem domu, kjer ji je kumoval kot starešina posestnik Štikar. Ženin in nevesta sta agilna društvenika, ženin vrhutega čislán obrtnik. — Franc Ulbing, daleč naokoli znani kolarski mojster pd. Hanjžele na Vazah, se je poročil z Ano Pečnik, pd. Brešanovo iz Kota. Svatovali so pri Brešanu. Sodelovali so doma-či pevci. Obema družinicama želimo obilo blagoslova!

Mnogo sreče! Dne 27. majnika se je pred sv. Lambertom, farnim patronom radiške cerkve, poročil krojaški mojster Rupej Wrulich z nevesto Liziko Wrulich, pd. Martinovo v Lipici. Domači g. župnik so mladi par med obred-i toplo nagovorili ter mu želeli mnogo blagoslova. Ženitovanjski obed je bil pri Mežnarju, kjer so se poleg sva-tov in starešine Kopačnikovega očeta

zbrali tudi fantje pevci ter vrlima društvenikoma zapeli več slovenskih pesmi. Mladi družini še naše iskrene čestitke!

Sprejemni izpiti za prvo drž. gornjo šolo (bivšo gimnazijo) za dečke in deklice. — Izpiti se vršijo za deško šolo dne 5. julija in za dekliško dne 4. julija t. l. Prošnje vložijo stariši ali njihovi zastopniki do 17. oz. 20. junija ter jim priložijo krstni in domovinski list. Vodstvo ljudske šole vpošlje na željo starišev popis sprejemnega kandidata. Izprašuje se pisмено in ustmeno iz nemščine in računstva (snov 4. razreda ljudske šole) ter ugotovi učenčeva telesna sposobnost. Izpiti v višje razrede trajajo od 5. do 6. julija, prošnje se vlagajo kot v gornjem primeru. Telo-vadni izpit deklet letos izjemno odpa-de. Za dečke se prošnje naslovijo na: Direktion der I. Staatlichen Oberschule für Jungen, Klagenfurt, Bismarckring, in za dekleta: Direktion der Staatlichen Oberschule für Mädchen, Klagenfurt, Langemarckstraße 3.

Višja državna obrtna šola. Vpiso-vanje se vrši vsak dan dopoldne. Pred-ložiti je treba krstni in domovinski list. Sprejemni izpiti v stavbarsko šolo so 7. in 8. julija.

Izpred Poludnika (Mellweg-Melviče). Po daljšem presledku spet enkrat do-pis od naše Zilje. 13. maja smo imeli v Šmohorju okrožni kmečki dan. Udele-žila se ga je vsa okolica. Na trgu in v gostilnah se je govorilo ponajveč slo-vensko. Najlepša točka sporeda je bil poleg slavnostnih govorov nastop Ziljanov in Ziljank v slikovitih sloven-skih nošah. Kakih 150 fantov in deklet je jahalo oz. korakalo v sprevedu. Brš-ki fantje so pokazali „stehvanje“ pod lipo. Tudi par Nemk je bilo oblečenih v „svavensko nošo“. Čudno, po hoji in po obnašanju, najbolj pa po govorici se je takoj poznalo, da jim noša ni do-mača. Ziljska „dečla“ se v noši zaveda, da mora govoriti samo svoje mehko ziljsko narečje, če naj je pristna Ziljan-ka. — V gospodarskem in socialnem o-ziru beležimo precejšen napredek. Ljudje imajo delo in zaslužek, beračev in potepuhov ni. Večina dobiva pod-pore za otroke, žal so pri tem izvzeti nekateri Slovenci. — Regulacija Zilje napreduje. Med Dolami in Napolami teče reka globoko v novi strugi in ne vidi več preko bregov, kam bi jo udrla med deževjem. Celó ob sedanjem de-ževju ni bilo več poplav. — Po zraku drčijo z dolške planine hłodi naravnost na postajo v Goričah. Pred nekaj tedni se je nenadno utrgala nosilna žica, sle-dil je silen pok in trušč in žvižg. Hłodi so zdrveli v strašni hitrici na tla. Poš-kodovan ni bil sicer nihče, a naš go-spod župnik, ki so se nahajali na poti, so bili v neposredni nevarnosti. Podjet-je „Drauland“ utrpí veliko škodo. — V kulturnem pogledu imamo marsikalo pritožbo. Narodno-socialistična načela se še vedno ne uveljavljajo. Šola je po-polnoma nemška, otroci predšolske starosti pohajajo v popolnoma nemške otroške vrte in pri ljudskem štetju smo bili Slovenci skrčeni na neznamen-odstotek. O poteku štetja povemo kaj več, ko bodo znani rezultati.

Zell-Sele. Naš občinski tajnik Lojze Čebul, ki uživa splošno spoštovanje ob-čanov ter je bil — tako so priznali tu-di njegovi predstojniki — v svojem odgovornem poklicu marljiv in vesten, je bil na ukaz dež. vlade prestavljen v okraj Spittal na Dravi.

Rinkenberg-Vogrče. Na večer 10. maj-nika se je nad našo vasjo nenadno stemnilo. Privihrala je divja nevihta s točo. S parom vpreženih volov se je nahajal tedaj na bližnjem polju posest-nik Janez Rožič, pd. Gašpar. Vodil je vole, njegov sinko pa je korakal zra-ven voza. Kar se zablščí in strela u-dari v neposredni bližini priprege. Ga-špar, njegov sin in vola popadajo, kot bi trenil, na tla. Kmalu nato se sinko spet vzbudi ter stopi k očetu, ki je le-žal negibno na tleh. Na očetovem licu opazi modro liso. Na njegov klice so kmalu prihтели sosedje, a Gašparju

niso mogli vrniti življenja. Ni se več prebudil iz globoke nezavesti. Njegov pogreb je bil veličasten. Poleg številnih gospodarjev so rajnega spremljali in-validi z zastavo, na grobu so mu za-peli cerkveni pevci, č. g. župnik Wöfl pa so govorili poslovilne besede. S tež-ko prizadeto vdovo, kateri je rajni za-pustil šest nedoletnih otrok, sočustvuje vsa okolica. Bodj Gašparjevemu očetu, ki so bili vsikdar dober Slovenec in kristjan, večni mir!

Koroški drobiž. Število prometnih nesreč narašča. Temu je krivo, ker ne vozači in ne pešci ne upoštevajo pro-metnih predpisov. — Cesta preko Vi-sokega Kleka je spet odprta. S tem so odprte vse koroške ceste na severu in jugu. — Špitalski okraj beleži v aprilu in maju trikrat več porodov kot smrti. — V Celovcu se je znašla 25 letna glu-honema žena. Za njenim imenom poi-zveduje kriminalna policija, St. Ru-prechterstrasse 5. — Za novo šolsko leto se je v celovško učiteljsiše javilo 300 fantov. Izbirali ih bodo v posebnih izpiti na tečaju od 14. do 22. junija ter izbrali 80 najboljših. — V okvirju organizacije KdF bodo nastopali igral-ci celovškega gledališča v nemških ve-seloigrav v vseh večjih krajih dežele, med drugim v Dobrli vesi, Železni Ka-pli, Borovljah. — 34 letni Blaž Berg-mann na Obirskem se je pri podiranju dreves nevarno ponesrečil. — 75 let-nico obstoja praznuje železniška zve-za Celovec-Beljak. — Na Krčanjah je minuli teden toča domala čisto uničila poljski in sadni pridelek — Hotel „Feldkirchnerhof“ je drž. policija za-segla in ga stavila dež. vladi na razpo-lago. Hotel je bil doslej last sester od sv. Križa.

Naša prosveta

Slovenski narodni dom.

Dne 21. majnika t. l. je bil rojstni dom našega največjega pesnika Franceta Prešerna svečano predan v večno po-sesť vsega slovenskega naroda. Ribi-čeva hiša v Vrbi pri Bledu je po žrtvah in prizadevanju slovenske šolske mladi-ne postala slovenski narodni dom.

Preprost je dom največjega sloven-skega pesnika. Dovolj bi mu našli slič-nih tudi pri nas na Koroškem. Prepro-sto je zidan, s kamnatim hodnikom do hišnih vrat ter malimi okenci. Notranja oprema diha pristno kmečko življenje: bukova miza, rezljani stoli, poslikane skrinje. Na steni bije ura, ki je merila čas tudi ob Prešernovem rojstvu. V kotu je zibka, v kateri je bil ziban Prešeren in vsi njegovi bratje in sestre. Na zidu je pritrjena steklena omarica, v kateri so shranjeni denarji iz Prešer-nove dobe: bankovci, tolarji, srebrni in bakreni drobiž. V leseni stenski o-marici bo ščasoma zbrano Prešernovo delo v različnih izdajah, prevodih in spisi o njem. Pisatelj Finžgar pravi o Prešernovi hiši: če stopiš sedaj vanjo, te veselo sprejme vsa topla domačnost pristnega starega slovenskega doma. Vsa hiša je, na zunaj in na znotraj, majhen narodopisni muzej.

Dragocenejši od oprave velikega pesnika je rodovnik Prešernove dru-žine. Zanesljivo je dognano, da je dal Prešernov dom do leta 1828 19 duhov-nikov, 4 odvetnike, 5 uradnikov, 1 o-skrbnika, 4 gospodarstvenikov, 1 učitelja, 1 mineralnega strokovnjaka, 4 pi-satelje, 2 latinska pesnika in 2, ki sta dosegla plemstvo.

Ob slednjem presune človeka globo-ko spoštovanje pred kmečkim domom vobče. Zazdi se ti kljub svoji prepro-ščini in revščini kot nekaka velika za-kladnica dušnega in telesnega zdravja, zakladnica, iz katere zajemljejo bo-gastva skozi stoletja še pozni potomci. Kako blizu nam prihaja v okvirju kmečkega doma in zdrave kmečke dru-žine veliki Prešeren, mojster slovenske-ga pesniškega jezika, kako mehko zveni njegova tožba:

O Vrba! srečna, draga vas domača, kjer hiša mojega stoji očeta; da b' uka žeja me iz tvoj' ga sveta speljala ne bila, goljfiva kača!

Društvom v vednost.

Od državnega komisarja za društva, organizacije in zveze je Slovenska prosvetna zveza sprejela z dnem 2. junija t. l. sledeče obvestilo:

Zadeva: postavo z dne 17. majnika 1938, urejujočo prevzem in učenjev društev, organizacij in zvez (GBL. 136/1938).

Na podlagi omenjene postavbe je komisar za avstrijska društva sporazumno z državnim komisarjem za pridružitve Avstrije k Nemčiji odredil, da so Slovenska društva svobodna.

Društvom se naroča:

1) da uvedejo arijski paragraf.

2) da prevzamejo v pravila načelo imenovanja društvenih voditeljev (Führerprinzip).

Slovensko prosvetno zvezo pozivam, da prenaša na račun komisarja za društva, organizacije in zveze kot doklado za izgradnjo in upravni prispevek na konto „A“ RM 800.— in na konto „B“ RM 200.—, je skupno RM 1000.— Zvezi je prepuščena odločitev, da izterja primerno svoto od posameznih društev.

Heil Hitler! Antoni I. r.“

Naša pripomba društvom: Z omenjenim pisanjem pristojnega komisarja je končno javno razčiščeno, da se smejo naša prosvetna društva v smislu svojih pravil svobodno udeleževati in s svojim premoženjem prosto razpolagati. Zveza je pristojno oblast svoječasno, zaprosila, naj vsem prosvetnim organizacijam slovenske narodne družine na Koroškem dovoli enotna pravila. V enotnih pravilih se bo upoštevalo tudi zgoraj navedeno naročilo društvenega komisarja. Rešitev vloge bomo priobčili. **Društvom naročamo, naj se svobode kulturnega udeleževanja v smislu društvenega namena čim izdatneje poslužujejo.**

Slovenska prosvetna zveza.

Lepo uspele materinske proslave. Lepo število društev se je že odzvalo zvezinemu pozivu, naj zaključijo v igredno delovno sezono z materinsko proslavo. Na binkoštni pondeljek so vabila kar tri društva: škocijansko, šentvidsko in škofiško. Kljub dežju so se rojaki vabilom društev radevoljno odzvali. Prav dostojen je bil spored vseh treh prireditev. Naj posebej omenimo šentvidske pevce, škocijanske igralce in škofiške tamburaše, ki so želi še posebno priznanje. Izbrani nastop sodelujočih in prisrčni posluš občinstva sta dokazala, kako hvaležno in dragoceno je naše prosvetno udeleževanje. Bodi lep uspeh omenjenim društvom v vsodbudo, da svoje delo vztrajno nadaljujejo!

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu. Naše društvo priredi materinsko proslavo v nedeljo 11. junija ob 3. uri v svoji dvorani. Društvenice bodo proslavile naše matere z dvema igricama, petjem, deklamacijami in nagovorom.

„Koroški Slovenec“ nosi vaše ime, rojaki! Kakor ravnate s svojim listom sami, tako hočete, da bi drugi ravnali z vami. Čuvajte njegov ugled, ki je vaš ugled!

„Mladji Korotan“ nosi ime naše slovenske mladine. Njegov prvi letnik zaključil julijska številka. Skrb nas vseh bodi, da ne bo slovenskega otroka, ki ne bi imel svojega glasila. Z „Mladim Korotanom“ se starši, odrasli bratje in sestre najlepše oddolžijo skrbi za svoje male.

Mase gospodarstvo

Nekaj o vpregi.

Najprej si na kratko povejmo kaj o konju kot glavni vprežni živali. Še boljše bi bilo, če bi konji sami znali govoriti. Povedali bi nam, kako zelo sovražijo slaba pota in kako zelo so občutljivi napram prehladu in drugim boleznim. Slaba krma jih slabi, nevede ravnanje z njimi jih uničuje, prehudi napori vodijo do shujšanja in zgodnje starosti. Modro bi nam konji še dostavili: Mi smo plemenite živali in z nami je treba

plemenito ravnati, sicer smo v posestnikovo škodo in potrato.

Najmočnejša domača žival je bik. Njegova moč se premo izrablja. Vožnje ga učimo še pred njegovim drugim letom pri spravljaju krme, gnoja in gnojnice, lažjih hlodov i. dr. Voziti se najbolje privadi ob sigurni, močni kravi. Vprežna oprema mora biti zanj pripravljena. Pri tem je treba vedeti, da se pri dveletnem biku najbolj razvija vrat in je torej treba opremo prilagoditi rasti. Bik postane hudoben, če voznik ne opazi, kako ga žuli komat ali jarem. Če ga uporabljamo zmerno, pospešujemo plemenitev ter popravimo nedostatke pretečne hrane, ki bi ga sicer razburjala. Prehudi napori ga seve utrujajo in jalovijo.

Krave in junice nikakor niso neprimerna vprežna živina. Izkušeni gospodarji vedo, da plemenske živali po vpregi še bolj uspevajo. Vendar vzamemo za plug ali brano živali, ki tehtajo nad 500 kg, dočim opravimo travniško brananje ali lažjo vožnjo s sanmi tudi z lažjimi junicami. Veliko važnost je treba pri vpreganju posvetiti živalski hoji. Živali, ki šepajo, noge vlečejo ali se pri hoji gugajo, za vožnjo niso primerne. Mladim živalim nakladajmo zmerno, ker so hitre hoje in bi se sicer utrudile v svojo škodo. Brejih krav ne vpregajmo!

Za vse domači živali je važna vprežna oprema. Upornost ali hudobnost sta navadno posledica neprimerne oprave. Voznik naj si predstavlja, kako bi pri vožnji brez rok čutil tudi najmanjšo malenkost slabe opreme. Nekod običajni dvojni jarem za vola ali kravi naj bi raje opustili, ker ovira gibanje živali. Boljša sta komat in vratni jarem, ker se živalska moč najbolj izrablja. Gibanje v svežem zraku je za vse živali koristno. Rodovitnost se poveča, jetičnost zabraňuje, solidna, zdrava rast podpira, mlečnost krav pospeši. Tudi pri vpreganju velja zlati izrek: vse do prave mere in meje! R. M.

Zavarovanje proti toči ni preveč udomačeno. Bojimo se premij ter se zanašamo na izkustvo svojih očetov, ki so izhajali tudi brez zavarovanja. Ravno zadnja leta pa nas učijo, da moramo računati s točo ob vsakem času in na vsakem kraju. Če je potem uničen celoten trud, je izguba seve zelo bridka. V starem rajhu se je zavarovanje proti toči udomačilo s posebno akcijo, ki je skušala pritegniti čim več zavarovancev. Čim višje je število, tem nižje so premije. Poedino zavarovanje je vsekakor drago.

Varujmo se gozdnih požarov. V treh četrtinah slučajev je požara kriv človek sam. Ker so požari čisto zelo občutna narodno-gospodarska škoda, so sedaj izšle nove odredbe, ki naj gozdne požare omejijo ali zabranjujejo. Kadar gori gozd, mora vsak gasiti. Če ognja ni mogoče takoj udušiti, se o požaru nemudoma obvesti najbližja orožniška postaja. V gozdu in njegovi neposredni bližini ne smemo uporabljati odprtega ognja, ne odmetavati gorečih predmetov in tudi ne zažigati zemlje ali lesnih grmad. V času od 1. marca do 31. oktobra je prepovedano kajenje v gozdu in njegovi neposredni bližini, razven če to dovoli posestnik pismenim potom. Kajenje je prepovedano celo na gozdnih cestah, katerih širina ne presega 4 m. Za prestopke so predvidene kazni do 150 mark ali 3 mesece zapora.

Vremenske napovedi, ki jih čujemo iz naših radio-aparatur, so razmerno zanesljive in bi nam lahko služile tudi pri naših gospodarskih ukrepih. Prilagodimo jim svoje dnevno delo, svoje pridelke lahko obvarujemo nenadne škode. Ker pa so radio-aparati razmerno dragi, se pristojni gospodarski krogi že bavijo z mislijo, kako uvedejo redno vremensko službo za deželo.

Koliko naj tehta tele? Dobro krmljenje in skrbna nega se pri teletu morata najbolj plačata. Nedavno so na berlinskem živinskem trgu izvedli zanimiv poizkus: Preiskali in pretehtali so 8200 telet. Največ telet (72 od sto) je tehtalo nad 50 kg, petina telet je imela 50 do 59 kg, komaj štirje odstotki steh-tanih telet so tehtali od 60 do 69 kg, še

manjši odstotek pa nad 70 kg. Okroglo četrtino vseh telet so ocenili za prvovrstno, ostale tri četrtine pa uvrstili v nižje razrede.

Kedaj cepimo? Za cepljenje izbirajmo oblačno vreme, najboljše po toplem dežju. Ob suhem vremenu cepimo zjutraj ali zvečer. Cepiti moramo spretno in hitro. Zato je treba vaje in do-brega noža. Koža naj se vsaj na eni strani dobro zapira. Obveza naj ne bo prelahka in tudi ne pretrda. Pazimo, da se po cepljenju cepič ne premakne bodisi vsled vetra ali po ptičih.

Pletev je zamudno, a koristno delo. Rastlinskimi škodljivci pridemo do živega samo z brezobzirnim, hitrim trebljenjem. Zapleveljene njive ali grede ne morejo dajati dobrega pridelka. Osat, ki ga najdemo na njivah, je celo tečna goveja krma, za katero so po-

sebno molznice zelo hvaležne. Ne bodimo pri pletvi prepovršni! Rajši bolj temeljito in zato uspešnejše delo, kakor pa površno in le malo koristno.

Preveč gnojnice sadju pospešuje razvoj drevesnega raka. Gnojnice vsebuje dušik in kalij, primanjkuje pa ji apna in fosforne kisline. Če zalivamo drevesca samo z gnojnicami, se vsled pomanjkanja važnih hranilnih snovi kmalu pojavi nevarna drevesna bolezen, ponajveč rak, ki je največji škodljivec našega sadja.

Poletje je primeren čas za beljenje hlevov. Živina je na paši, vreme je pri-pravno za hitro sušenje. Delo je z o-stro, svežo, apneno brozgo kmalu opravljeno. Prebeljenih hlevov se branijo muhe in drugi škodljivci, živina pa se v svetlih prostorih kar nekako oddahne.

Zanimivosti iz vsega sveta.

O ciganih.

Cigane prištevamo med najzanimivejše narode sveta. Njihova domovina je po sodobnih dognanjih Indija, katero so zapustili pred tisočletjem. Danes so raztreseni po vsem svetu, v njihovih žilah se kot pred tisočletjem pretaka nomadska nemirna kri, ki jih goni iz kraja v kraj. Njihovo število cenijo na okroglo dva milijona.

Ciganom je lastno, da ohranjajo svojo čistokrvnost skozi stoletja. Vsi so večinoma srednje veliki, vitki, svetlo-rjave barve, okrogle brade, visokega čela in črnih las. Iz črnih oči govorijo zvitost, strah in sovraštvo ali tudi brezmejno navdušenje. Njihova narodna jed je pečen ječ, radi uživajo tudi mastno svinjino, pijejo pa najrajši žganje. Kadilci so ponavadi moški in ženske. Oblačijo se pestro, pri čemer ljubijo najbolj zeleno in rdečo. Prava ciganska stanovanja so šotori, ki jih vozijo na vozech. V nekaterih deželah najdemo tudi pravcete ciganske vasi. Namesto hiš vidimo tam ilovnate ute z ognjiščem sredi edinega prostora. Dela cigani niso vajeni nobenega in se preživljajo s prosjačenjem ali tatvino, v najboljšem slučaju z godbo. Godba jim je v krvi. Ne poznajo not in ne muzikalnih postav, a igrajo po posluhu tudi najtežje komade z nenavadno virtuoznostjo. Neresnica je, da bi cigani živele pravno razbrzdano življenje. Ženijo se v zgodnji mladosti, ločitve zakonov so izredno redke, otroškega blagoslova je po navadi prav-obilo. Posebne vere nimajo, pač pa se radi prilagodijo veroizpovedim pokrajin, kjer se nahajajo. Omenimo naj še njihove plese, ki izražajo cigansko strastnost in divjino. Ciganski jezik je posebnost zase. Sliči govoric ljudstev v azijskem Hindukušu in Kafiristanu. V Evropi naštevajo 14 raznih narečij, v katerih se nahaja dokaj evropskih besedi. Nekaka narodna ciganska vrlina je njihov neukrotljivi, silni ponos.

Kako počivajo ljudje. Kadar smo utrujeni, se vsedemo na stol ali pa se vležemo na posteljo. Tako počivamo pri nas. Drugi narodi, druge navade. Žene rodu Hameg v Afriki se vsedejo na izdolbeno kamenje, kadar se hočejo odpočiti. Nas bi gotovo bolele kosti, če bi storili isto. Papuanci počepnejo tako, da leži vsa teža telesa v prstih na nogah. V tem položaju se počuti Papuanec kar najboljše. Mnogi narodi pa počivajo tako, da sedejo na tla, in prekrižajo noge. V južni Afriki počivajo domačini na ta način, da se postavijo na eno nogo, med tem ko imajo drugo v kolenu upognjeno. Kdor jih vidi, se nehote spomni na štoklje.

Nenavaden strelovod. Ko je 1. 1549. treščilo na Dunaju v zvonik Štefanove cerkve, so se občinski očetje dolgo posvetovali, kako bi drugič preprečili tako nesrečo. Po dolgem posvetovanju se je oglašil eden izmed občinskih svetovalcev in dejal: „Mislim, da bi bilo prav, če bi pritrdili na vrhu zvonika jelenove rogove. Nikoli še nisem slišal, da bi strela udarila v jelena. To nam je lahko v dokaz, da imajo jelenove rogovile moč, da odbijajo strela.“ In res so občinski očetje dali pritrditi na zvonik več jele-

novih rogovil. Kmalu zatem so se pojavili ti nenavadni strelovodi tudi po drugih hišah in na stolpih carskega dvora. Vkljub tem varnostnim pripravam pa je strela še večkrat treščilav zvonik znamenite Štefanove cerkve in to se je ponavljalo toliko časa, dokler niso pritrdili nanj pravega strelovoda, ki ga je izumil Amerikanec Benjamin Franklin. — Jelenove rogovile pa najdemo danes samo še na logarskih kočah kot okraskov.

Kovine in vitamini. Štokholmski raziskovalec von Butler je raziskoval, kakšen učinek imata cin in aluminij na vitamini. Ugotovil je, da izgubijo jedi, ki jih kuhamo ali hranimo v pocinjenih posodah, precej teh neobhodno potrebnih snovi. Posode iz čistega aluminija pa so se izkazale za neoporečene.

Mlada tekmovalka. Nedavno so priredili v nekem kraju na Francoskem tekmo v tem, kdo zna hitreje pisati — tekmo med stenografi. Prijavilo se je precej tekmovalcev, med njimi tudi neka 7 letna deklica, čeprav so drugače smeli pri tej tekmi nastopiti samo poklicni stenografi. Že ko se je prijavila k tekmi, je vzbudila deklica precej začudenja. To začudenja pa se je pozneje spremenilo v pravo presenečenje. 7 letna deklica je premagala v hitri pisavi vse svoje tekmece, ki jih ni bilo malo. Pravijo, da je v eni sami sekundi napisala 12 besed, napisala pa tako, da jih je tudi znala brati, kar je pri stenografu najvažnejše.

Par za smeh

Par nasvetov. — Kaj naj napravite, če vam zaspi noga? — V posteljo jo vtaknite! — Razliko med „preveč“ in „premalo“ hočete vedeti? — Če hočete postaviti hišo, je ena sama opeka premalo, če pa vam pade ena opeka na glavo, imate najbrže preveč! — Svojega ženina hočete preizkusiti v zvestobi s trditvijo, da ste prišli ob vse imetje? — Nikar! Kaj potem, če vam bo laž verjel?

Izenačil je. — „Tvoj mož pa kar strašno kolne, Mica“. — „Da, to je edino njegovo veselje, odkar ne pije več žganja, Katra!“

Med samci. — Joza Šimnu: „Če se kedaj ženim, hočem inteligentno ženo!“ — Šimen: „Pa lepa bo morala najbrže biti?“ — Joza: „Seve, lepa in mlada!“ — Šimen: „In kaj še?“ — Joza: „Dobro gospodinjiti mora znati, muzikalična naj bo in denarja naj ima!“ — Šimen: „Resno misliš, da bi te taka hotela?“ — Bi bila res neumna.“ — Joza: „To mora tudi biti!“

Nadebuden sinko. — Oče gre s sinkom v gostilno in naroči veliko in malo pivo. Pa pravi sinko: „Gospodična, prinesite tudi očetu veliko pivo!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.